

<p>se, ilyen az érzékelés, az észlelés, a képzelet, az érzelem, az akarat és a cselekvés.</p>	<p>ben.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tudják a szövegeket elemezni úgy, hogy felismerjék a kezdetet és a befejezést, ismerjék fel az idő, a helyszín, a szereplők jellemzőit és a szándékot, amelyek a szereplők tetteit irányítják. – Kapcsolódjanak be az elemző beszélgetésekbe. 	<p>Javasolt játékok, gyakorlatok:</p> <p><i>1. A kapcsolatteremtés játéka:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Szoborépítés, szoborcsoport (együttműködés) • Kacsintó, Titkos karmester, Fekete-fehér-igen-nem... (üzenetváltás) • Mánias család (koncentráció) • Beszéd-mozgás (beszédművelés) • Telefonosdi, körmesék, dramatizálás (szórakésztetés) <p><i>2. A biztonságot erősítő játékok:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Egyedül, Tanulmányúton (bizalom) • Hogy volt az elején? (utánzó improvizáció) • Térformálás, tájékozódó játék (tér és anyaga) <p><i>3. Környezet megismerését segítő játékok:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hangok, színek, illatok, ízek skálája • Mit fejeznek ki? (érzékelés, beleélés) • Diaképek, improvizáció, dramatizálás • Az én három kívánságom (újratemtés) <p><i>4. Az aktivitást elősegítő játékok:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Őrjáték, labdajátékok (ügyesség, koncentráció) • Ritmikus párbeszéd, ritmushangszerek (ritmus) • Feszítés- lazítás gyakorlatai • Bábjáték: mesedramatizálás
---	--	--

Kovács Andrásné:

Drámajáték 5-8. évfolyam

Negyvenhárom évi tanítási tapasztalatot sűrít szerzője ebbe a tantervbe, teljes szabadságot adva a felhasználó pedagógusnak, hogy **önálló óraként**, vagy **befogadó tantárgyba építve** alkalmazza-e azt.

Felhasználható óraszám: 74-74 óra az 5-6. és 7-8. osztályokban, évfolyamonként 37-37 órával számolva. Kiemelt hangsúllyal a **kommunikációs**, a **hon- és népismereti témákat** ajánlja. Legfontosabb céljának a **kreatív, problémamegoldó gondolkodásra nevelést**, az **ön- és társismeret fejlesztését** tartja. A drámapedagógiai és konfliktuspedagógia módszerek bármely iskolatípusban használhatóak.

Egyetlen feltétele van a tanterv megvalósításának, de ez nagyon fontos: **olyan vezető tanár szükséges, aki 120 órás képzés után vizsgázott, kellő önismerettel, empátiával, a kifejező közlés tanításának gyakorlati és elméleti ismereteivel rendelkezik, s tájékozott a fejlődéslélektan gyermek- és ifjúkorra vonatkozó fejezeteiben.**

Gabnai Katalin

Ajánlás:

43 évi pedagógusi tapasztalatomat sűrítettem ebbe a tantervbe, ezért elképzelhető, hogy maximalistának tűnik. Teljes szabadságot adok abban, hogy mit tart fontosnak az a pedagógus, aki munkája során a felvázolt gondolatok alapján halad.

25 éve tudatosan alkalmazom a drámajátékot:

- magyar irodalom és anyanyelvi órákon;
- önálló tantárgyként 10 évig tanítottam (órarendbe iktatva);
- magatartáskultúrát tanítva délutáni elfoglaltságokon (heti 2 órában);
- osztályfőnöki órákon;
- rendhagyó irodalomórákon;
- könyvtárórákon;
- színjátékos csoportjaimban.

20 éve tanítom a gyakorló pedagógusokat a drámapedagógia ismereteire, módszerére, és a tőlük kapott visszajelzést

is beépítettem a tantervbe.

Sok sikert kívánok azoknak a pedagógusoknak, akik ehhez a személyiségközpontú pedagógiai irányzathoz csatlakoznak.

Kovács Andrásné

Megjegyzés:

Az alkalmazó iskola döntheti el, hogy önálló tantárgyként, vagy más tantárgyakba beépítve (pl. magyar nyelv és irodalom) alkalmazza ezt a tantervet.

Szerkezet: soros; óraszám: 148 óra

Cél:

- A kreatív gondolkodás,
- a problémamegoldó,
- az elemző,
- a konstruktív,
- az improvizációs,
- a döntéshelyzetekkel való bánni tudás, a döntési,
- a kommunikációs,
- a konfliktuskezelő,
- az érzékelési-észlelési,
- a kooperatív,
- a játékokban, gyakorlatokban történő részvétel,
- a szabályalkotó, szabálytartó képességek fejlesztése.
- Az önismeret gazdagítása.
- A színházi dramaturgia, a „színházcsinálás” alapelemeinek a megismertetése.
- A helyi hagyományok megismertetése, s a hagyományok tiszteletben tartására történő nevelés.
- Új hagyományok teremtése.
- Toleráns és empatikus magatartás kialakítása.
- Az érzélemvilág pozitív irányú gazdagítása.
- Nyitottság kialakítása az irodalmi (s egyéb művészeti terület által közvetített) élmény befogadására.

Követelmény

Életkorának és fejlődési ütemének megfelelően:

Vegyen részt:

- a gyakorlatokban, játékokban és az elemző munkában
- előadáson, a színház szabályainak betartásával

Legyen képes

- kreatív gondolkodásra és problémamegoldásra
- a döntéshelyzetekkel való bánni tudásra, a döntések súlyos következményeinek elemzésére
- saját és mások megnyilvánulásának, munkájának értő és toleráns elemzésére
- a pontos szóbeli kifejezésre
- a kifejező játékokra

Tudjon:

- élő kommunikációs helyzetekben korunknak megfelelő szinten – eredményesen és konstruktívan – dönteni és megfelelni

Tudja:

- alkalmazni az önismeret és a csoportdinamika egységét

Ismerje:

- saját teherbíró képességét, fejlődjön önismerete
- a színházi dramaturgia és a színházcsinálás alapelemeit, alaphelyzeteit
- a demokratikus légkörben való alkotó munkát
- a helyi hagyományokat, és igyekezzen újakat teremteni
- a megszerzett, elsajátított, kialakult kultúrája épüljön be a család, iskola, település életébe

Némileg értsen

- a konstruktív konfliktuskezeléshez, annak stratégiáihoz

Előzmény:

Tartalmi és tudásbeli előzmények: a NAT által előírt, 1-4. osztályban elérhető követelményekre épülő művészeti nevelés.

Tartalom:

1. Kommunikáció

- aktív részvétel az ún. kisközösségi kommunikációs helyzetekben, az alkalomnak megfelelő felszólalás, érvelés, vita stb.
- együttműködési képesség a beszédpartnerrel

2. A színház eszközrendszerének megismerése:

- kreatív játékok
- dramatikus készségfejlesztés
- szituációs és helyzetgyakorlatok

AJÁNLAT (lehetőségektől függően):

- színházlátogatás, vagy helyi előadás (pl. amatőr csoport előadásának) megtekintése
- színdarab vagy produkció létrehozása

3. Népi színjátszás és néphagyományok

- népi gyermekjátékok
- mozgásos népi gyerekjátékok
- népi csoportjátékok
- ünnepi és énekes játékok

Tartalom és alkalom:

- farsangi ünnepek, választással
- Szent István-napi ünnep
- jeles napok, választással

Megjegyzés:

Minden olyan hagyományt ragadjunk meg, amely segíti céljaink megvalósítását, pl. betlehemezés, regölés, pünkösddőlés...

Részei

Drámajáték 5-6. évfolyam, OKI96 DJ5-6.

Drámajáték 7-8. évfolyam, OKI96 DJ7-8.

Értékelés

A drámajáték szellemétől idegen mindenfajta minősítés, s legfőképpen az osztályozás. Mivel a közoktatási törvény a 6. évfolyam végéig engedi meg az osztályozás nélküli értékelést, ezért feltétlenül fontos ezen évfolyam végéig a szóbeli, funkcióját tekintve ösztönző, fejlesztő értékelés megvalósítása. A 7-8. évfolyamon, amennyiben önálló tantárgyként jelenik meg, célszerű a tanári értékeléssel egybekötött tanulói önértékelés által adott „osztályzatokat” alkalmazni. Ennek funkciója is csak az ösztönzés, fejlesztés lehet, s nem a minősítés. Alkalmazott tárgy esetén az adott tantárgy értékelési rendszerébe kell beépíteni a fentebb leírtak figyelembevételével. A tanár néhány tesztlapot elemezhet, de csak önmaga számára, a munka eredményes folytatása érdekében.

Az alkalmazó iskola döntse el, hogy a saját általános értékelési elveinek mennyiben felelnek meg a fentebb leírtak.

Feltételek

1. Személyi feltételek:

- **Tanár:** Ezt a tantervet csak az a nevelő (tanár) tudja kreatívan a maga és a csoportja képére formálni, és tanmenetet készíteni belőle, aki az 5. osztály elkezdésekor legalább 40 óra gyakorlati képzésen túl van, és mire a 6. osztályt elkezdi, beiratkozik a vizsga-előkészítő és felkészítő tanfolyamra is (80 óra); továbbá a négy év alatt folyamatosan képzi önmagát. Hosszú távon ajánlatos drámapedagógiai táborban is részt vennie, vagy szaktanári végzettséget szereznie.
- **Csoport** ideális létszáma 18-22 fő

2. Hely:

Ahol dolgoznak. Ideális egy tanteremnyi szabad, zárt tér lenne, kevés és mozgatható bútorral, de alkalmazni lehet tanteremben is – ott azonban ki kell alakítani a szabad teret, mert a legtöbb játék mozgás- és térigényes.

3. Tárgy és eszköz:

Színesek, filctollak, olló, csomagolópapír, rajzlap, írólap, ragasztó, színes papírok, hulladék textíliák, madzag stb.

A hagyományok, népszokások kellékeit, viseleteit stilizáltan is el lehet készíteni. Ezt a néprajzi forrás határozza meg.

Drámajáték 5-6. évfolyam

OKI96 DJ5-6.

Megjegyzés

A pedagógus dönti el a kétévi 74 óra felhasználásának lehetőségeit: melyik témához mennyi időt használ fel, s milyen elosztásban (tömbösítve, vagy heti bontásban).

Azt is a pedagógusra bizzuk, hogy ezt az időtartamot más tantárgyakkal integrálva, vagy külön tantárgyként tanítja (ez nagyban függ az iskola és a tanár helyi lehetőségeitől).

Szerkezet: soros; óraszám: 74 óra

Cél:

Lásd a bevezetőben írtakat.

Részei

- „Itt és most légy jelen!”
- Kommunikáció
- A színház eszközrendszerének a megismerése
- Apáról fiúra

„Itt és most légy jelen!”

Megjegyzés:

A cím jelentésének értelmezése: a drámajáték mindig térben történik, az egész testet, személyiséget célozza meg, ezért segíteni kell a tanítványokat abban, hogy ismerjék, vállalják önmagukat.

Törekedjenek arra, hogy a magatartási kultúrának, a viselkedési bátorságnak, a verbális és a nonverbális eszköztárnak a birtokában azt sugározzák és közölgék, amit az adott helyzetben legmegfelelőbbnek tartanak.

Követelmény:

TUDJON:

- gazdálkodni az idővel

FIGYELJE MEG:

- saját, cselekvéseiben megnyilvánuló érzésvilágát;
- a környezetében élők érzelmi megnyilvánulásait, reakcióit.

Elemesse a cselekvésekben megnyilvánuló érzelmek/indulatok szerepét.

TANULJA MEG:

- hogy döntéseket hozó felelős személy, melyet a test-lélek-szellem harmóniája irányít.

FEJLŐDJÖN:

- a személyes felelősségvállalási képessége;
- az önfegyelme;
- a kulturált fellépési képessége.

Tartalom

- Érzékszervi finomítás játéka.
- Fantáziafejlesztés, improvizációs készségfejlesztés játéka.
- Ismerkedés, kapcsolatteremtés, bizalom játéka.
- Kreativitást fejlesztő gyakorlatok.
- Lazító és koncentrációs gyakorlatok.

6. Ön- és társérzékelés játéka.
7. Csoportközi együttműködés játéka.
8. Értékek, normák, szabályok tisztázását elősegítő játékok.
9. A feszültség- és szorongásoldás játéka.
10. Siker-kudarckérdés, elemzése.
11. Önbizalmat, önismeretet fejlesztő játékok.
12. Csoportkohéziót, csoportos döntéshozatalt fejlesztő játékok.

Kommunikáció

Követelmény:

TUDJA,

hogyan a kommunikáció:

- a közösségépítés eszköze,
- a kultúra művészi megnyilvánulása,
- az információáramlás eszköze,
- társas kölcsönhatás,
- közlési rendszer, mely egyezményes jeleken alapszik,
- időben sűrített, stílusa van, nyelvezete érthető, helyzethez igazodó.

TANULJA MEG:

- a pozitív, interaktív, egyértelmű és konstruktív megfogalmazást;
- a gondolkodásmódjának megfelelő plasztikus, választékos kifejezést, kommunikációs formát.

TUDJON:

- kapcsolatot teremteni és fenntartani a beszédpartnerrel.

TÖREKEDJEN:

- szükség esetén az egészséges kompromisszum megteremtésére.

Tartalom

ALAPELVEK:

- empátia, értő figyelem, tiszta, érthető közlés, verbális-nonverbális kifejező erő, jó szándék, kooperáció, bizalom

JÁTÉKOK, GYAKORLATOK:

- szabálytanulás
- személyes kapcsolatok elmélyítését fejlesztő
- kommunikációs: konstruktivitás, eredményesség
- megbeszélés, tárgyalás kommunikációs helyzetekben
- beszédtechnikai
- koncentrációs, figyelemmegosztás
- beszédre készítés
- „abba ne hagyd!”- típus
- üzenetváltás nonverbális kommunikációval
- testnyelv-testbeszéd játékos helyzetei (területek és zónák, tenyérgesztusok, kéz- és kargesztusok, archoz illesztett kézzesztusok, a kar mint védőkorlát, a láb mint védőkorlát, közkedvelt gesztusok és tevékenységek, szemjelzések)
- memóriafejlesztő gyakorlatok
- a kommunikáció stílusát alakító helyzetjátékok
- csoportközi és szervezeti kommunikáció játéka
- érzések kifejezése
- mimes játékok, élőképek, rajzok, írásos anyagok, interjúk, dokumentumok, gyűlés, csoportos jelenet, egész csoportot bevonó improvizáció a tanár szerepbe lépésével, filmtechnikák, képből indított dráma stb.

A színház eszközszerének a megismerése

Követelmény

Színház a drámában: az átélés, a közös élmény – a szerepjátékok és szerephelyzetek segítségével

KUTASSA:

- Milyen vagyok? Milyenek vagytok? Milyen az ember? Miért olyan? Mikor, mit cselekszik? Hol, hogyan, kivel él? stb.

LEGYEN KÉPES:

- szituációk alkotására, elemzésére
- karakterek építésére (közös)

ISMERJE ÉS HASZNÁLJA

- az alábbi dramaturgiai alapfogalmakat: instrukció, konfliktus, feszültség, akció, dikció, helyzet, fókusz, üzenet, kontraszt, szimbolizáció, szerepjátékok, idő-tér-cselekmény-szereplő-helyszín, monológ, dialóg, jelenet, tragédia, komédia

VEGYEN RÉSZT:

- a komplex (tanítási) drámában (a tanárral), improvizációs játékokban
- a csoportmunkában

TÖREKEDJEN:

- a helyzetek pontos, kollektív elemzésére

Tartalom

A készségfejlesztő gyakorlatok, különböző technikák megismertetése és gyakorlása:

- Dramatikus improvizációk, szerephelyzetek, szerepjátékok alkotása; jelenet, szituáció, történet, cselekmény létrehozása; üzenet/szándék, feszültség, fordulópont, cím, szereplő, karakter.
- Játékok, melyek leszoktatnak a modorosságról, megtanítanak elkerülni a szimultán játékot, és őszinte szöveget adnak a szereplők szájába.
- Szerepcserélgetős játékok
- Dramatikus tevékenységekben való aktív részvételt célzó játékok:
 - kontextusépítő konvenciók;
 - narratív konvenciók;
 - költői jellegű konvenciók;
 - reflektív jellegű konvenciók;
 - játék-életjáték: szerep, „néző-színész” magatartás, illem, érték
 - improvizálás (rögtönzés) tanulása

AJÁNLAT:

- A lehetőségektől függően színházlátogatás vagy helyi amatőr csoportok előadásának megtekintése; annak előkészítése, majd megbeszélése, a nézővé válás tanulása.
- A csoport kedve és érdeklődése szerint produkció létrehozása (nem kötelező jelleggel).

Apáról fiúra

OKI96 DJ5-6.

Megjegyzés:

A cím jelentése: vegyék át, őrizzék és adják tovább a szülők, nagyszülők által gyakorolt értékes hagyományokat; teremtsenek újakat. Gyűjtsék a tágabb közösségben meglévő és átadható szokásrendszereket.

Követelmény

TUDJA

- hogy a néphagyományokból azokra az értékekre van szükség, amelyek a mai életet is szebbé (hasznosabbá) tehetik;
- hogy a közösségi szellem, az emberi kapcsolatok őszintesége, az íratlan erkölcsi törvények betartása mennyire fontos az ember életében;
- hogy mindannyiunk kötelessége népi kultúránkat ápolni, szívvel és szeretettel megőrizni, gyermekeinknek átadni; csak így juthatunk el olyan fokú nemzeti önismeretre, amely kielégíti a tudomány igényeit, kihat a gyakorlati életünk formálására.

VEGYE ÉSZRE:

- hogy egy néphez tartozás, a közös nyelv befolyással van a népköltészetre, zenére, táncra, díszítőművészetre, szokásokra, de kiterjed hatása az egész kultúránkra.

Tartalom

- Játékok, amelyek a népi nyelv, a nyelvjárások, tájszavak, közmondások, helyi elnevezések, földrajzi nevek

megismerését, életbentartását segítik.

- Népköltészeti alkotások megismerése, alkotó felhasználása, pl. a szóbeli és írásbeli kommunikációban, vagy a szerepjátékokban, esetleg egy-egy meserészlet dramatikus feldolgozásában.
- Rigmusok, dalszövegek (dalok), tréfás mondókák, találós kérdések, közmondások, köszöntők, sírversek, balladák, rövid mesék megtanulása.
- A társas együttlét alatt néhány táncos gyermekjáték, népi sportjáték, egyszerű táncok megtanulása.
- Az ünnepek és jeles napok alkalmával egy-egy még ma is élvezhető, hangulatos népszokás, szertartás felelevenítése a család és a közösség ünnepein.
- Hiedelmek, babonák egy-egy naptári ünneppel kapcsolatos gyűjtése.

LÉNYEGES TUDNIVALÓ:

- Elsősorban az adott vidékre jellemző néprajzi anyagot hasznos megőrizni, átörökíteni; a helyi gyűjtéseket életre kelteni.

AJÁNLAT VÁLOGATÁSRA:

- farsangi népszokások
- Szent István-napi ünnep
- regölés, betlehemezés
- pütkösi király- és királynéválasztás
- kántálás, gergelyjárás... (és még sok más – ami az életkornak és nemnek megfelelő)

Rudolf Ottóné

Dráma-drámajáték

A közölt anyag a teljes tantervből az 1. 2. illetve 8. évfolyam vázlatos tematikáját tartalmazza.

A tanárok számára készülő segédlet a tantervet kipróbáló pedagógusok és a szerző tapasztalatainak, ötleteinek felhasználásával készült (Fodor Mihály, Bag, Pálffy Mária, Budapest; Szücsné Pintér Rozália, Veszprém; Tóthné Pablényi Márta, Budapest).

Az augusztusi találkozón tanmenetjavaslatok, foglalkozástervek, játékok ismertetésére is sor kerül.

(A szerző jegyzete.)

Az alábbi tanterv szerzője, **Rudolfné Galamb Éva** tanár, munkájában meghatározza a drámajáték tanításának mi-benlétét, leszögezi, hogy a drámajáték nem azonos a gyermekszínházzal, és nem jelenti az olvasott vagy megte-kintett drámák műelemzését; több annál: a drámapedagógia a XX. századi személyiségközpontú reformpedagógiák egyike. Így közelítve témájához a drámajátékot nem célnak, hanem eszköznek tekintve az egész személyiség harmo-nikus fejlődésében betöltött szerepét bontja ki.

(A Nemzeti Tankönyvkiadó – számítógépes lemezen közzétett – ajánló szövegéből)

Megjegyzés:

A dráma, drámajáték a nemzeti alaptantervben a „Művészetek” tömbjében kap helyet.

A tantervi program összhangban van az általános célokkal és fejlesztési követelményekkel.

A dráma – most először – új elemként foglal helyet a NAT-ban, a régi hagyományokkal bíró tantárgyakhoz képest új, azoktól eltérő vonásokat mutat:

- A drámajáték nem azonos a gyermekszínházzal, és nem jelenti az olvasott vagy megtekintett drámák műelemzését!
- A drámapedagógia személyiségre figyelő gyermekközpontú tevékenységét a játékokra, cselekvésre alapozza.
- A játék nem cél, hanem eszköz, amelynek segítségével az egész személyiség harmonikus fejlődését segítjük elő. Nem csupán kellemes időtöltés, hanem pedagógiailag előre átgondolt folyamat, amelyben a gyakorlatok, játékok – a fokozatosság elvének szem előtt tartásával – egymásra épülnek.
- A drámajáték folyamatos munka, a folyamat megtervezése pszichológiai, szociológiai, mentális, elméleti felkészültség alapján történik, s mindenképpen számol a gyerekek már meglévő tapasztalatával, kulturális forrásaival, természetes és valódi kíváncsiságával, önálló fantáziájával.
- A dramatikus játékok együttjátszást, közös élményt jelentenek, az alkotójátékok cselekvést, aktivitást, empátiát, toleranciát igényelnek gyerektől, pedagógustól egyaránt. A drámajáték csoportos, közös tevékenység,